

**UNIVERZA V LJUBLJANI
FILOZOFSKA FAKULTETA
ODDELEK ZA FILOZOFIJO**

PREDSTAVITVENI ZBORNIK

Drugostopenjski magistrski pedagoški dvopredmetni študijski program

FILOZOFIJA

Ljubljana 2012

Predstavitev oddelka za filozofijo

Filozofija spada med temeljne in ustanovitvene stroke Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani, ki jo je ob njenem začetku ob 7 področij prirodoslovno-matematičnega odseka sestavljalo 10 področij filozofskega odseka, in sicer: filozofija, pedagogika, zgodovina, geografija, umetnostna zgodovina, slavistika, romanistika, germanistika, klasična filologija in primerjalno jezikoslovje. V tedanjem Seminarju za filozofijo se je študij začel 11. marca 1920 s predavanji iz teoretske filozofije, ki so bila poverjena dr. Francu Vebru: ta datum pomeni dejanski začetek univerzitetnega študija filozofije v slovenskem jeziku. Pred tem so bili v Ljubljani na jezuitskem kolegiju vzpostavljeni triletni filozofski študiji v latinskem jeziku, tako imenovana studia superiora. Glede na to tradicijo je mogoče reči, da se filozofija v Ljubljani poučuje in študira več kot tristo let.

Pedagoški dvopredmetni študij filozofije je bil tudi v preteklih letih temeljni študij filozofije na Filozofski fakulteti v Ljubljani, ki je usposabljal učitelje filozofije na gimnazijah v navezavi z drugo študijsko skupino. To pomeni, da ni bil le nujni pogoj za profesorje filozofije, ampak je v dvopredmetnih povezavah lahko bogatil tudi študij druge skupine tako na ravni interdisciplinarnih povezav kot na ravni širitve duhovnozgodovinskih kontekstov drugih humanističnih ved. Pričujoči program te razsežnosti študija še nadgrajuje. Notranja izbirnost študentom omogoča prilagoditev programa njegovim ožjim filozofskim interesom ali filozofski usmeritvi, zunanja pa povezavam z drugimi vedami. Hkrati pa študij ohranja uravnoteženost med različnimi aspekti študija filozofije, predvsem med zgodovino filozofije in filozofsko sistematiko. Kljub temu, da gre za primarno pedagoški študijski program, ohranja program tudi elemente raziskovalnega usposabljanja študenta, kar je nujno z vidika kasnejšega permanentnega izobraževanja bodočega učitelja filozofije. Predvsem pa gre za filozofsko formiranje študenta, ki bo po končanem študiju lahko kompetentno nastopal tako kot profesor filozofije kot tudi kot oseba s sposobnostjo vzpostavljanja filozofskega horizonta do različnih vprašanj.

1. Podatki o študijskem programu

Drugostopenjski magistrski pedagoški dvopredmetni študijski program Filozofija traja 2 leti (4 semestre) in obsega 60 kreditnih točk (skupaj 120 kreditnih točk). Strokovni naslov, ki ga pridobi diplomant/ka, je magister profesor filozofije in ... oziroma magistrica profesorica filozofije in ... (mag. prof. fil. in ...).

2. Opredelitev temeljnih ciljev programa oz. splošnih in predmetnospecifičnih kompetenc

Drugostopenjski pedagoški dvopredmetni študijski programi izobražujejo študente in študentke na splošnem humanističnem področju in jih hkrati usposobijo za prenos usvojenega znanja v različne vrste in oblike izobraževanja na vseh šolskih stopnjah. Diplomantke in diplomanti drugostopenjskih pedagoških dvopredmetnih študijskih programov si pridobijo znanja in usposobljenosti iz dveh predmetov in temeljnih pedagoških vedenj. Poleg ciljev, ki jih dosejajo na omenjenih področjih, so diplomanti in diplomantke usposobljeni za delo pri pouku v osnovnih in srednjih šolah ter v drugih izobraževalnih ustanovah. Poleg tega lahko načrtujejo in izvajajo najzahtevnejša dela v različnih šolskih in obšolskih dejavnostih. Dvopredmetnost omogoča sposobnost intra- in interdisciplinarnega prenosa pri uporabi znanj, metodologije, razumevanja znanstvenih in pedagoških metod, pristopov ter procesov. Kombinacija humanističnih znanj s pedagoškimi omogoča diplomantom in diplomantkam razvijanje socialno-etične refleksije, strokovne kritičnosti in odgovornosti pri delu z ljudmi in informacijami, pri sodelovanju v skupnosti ter zavezanost profesionalni etiki.

Diplomant dvopredmetnega pedagoškega programa filozofije v svojem študiju pridobi temeljna znanja s področja filozofije, ki vključujejo poznavanje zgodovine filozofije in filozofske sistematike, hkrati pa tudi razvije sposobnosti podajanja in aplikacije svojega znanja ter njegove navezave na druge znanosti. Cilj študija je usposobiti študenta ne le za razumevanje filozofskih besedil, ampak tudi drugih fenomenov v svetu, saj bo le tako lahko svoja znanja posredoval in uporabljal v povezavi z drugimi strokami, hkrati pa posredoval tudi metodologijo raziskovalnega dela. Na ta način študij usposablja v prvi vrsti srednješolskega učitelja filozofije (in drugih predmetov glede na drugi predmet dvopredmetnega študija), pa tudi druge profile, ki zahtevajo sposobnost posredovanja filozofskih spoznanj, denimo za raziskovalno in publicistično delo, prevajanje del s področja filozofije in humanistike, in formacijsko delo v knjižnicah ali delo v založništvu in na medijskem področju.

Splošne kompetence, ki se pridobijo s programom:

Diplomanti in diplomantke drugostopenjskih magistrskih pedagoških dvopredmetnih programov pridobijo naslednje splošne kompetence:

- logično in abstraktno analizirajo, sintetizirajo in vrednotijo;

- znajo poglobljeno izražati znanja z obeh strokovnih področij in jih kritično vrednotiti;
- samostojno poglobljajo in izpopolnjujejo ter povezujejo pridobljena znanja in usposobljenosti z različnimi strokovnimi področji;
- kontekstualizirajo in samostojno nadgrajujejo informacije;
- prenašajo svoja znanja in sposobnosti na druga problemska področja (sposobnost transferja);
- rešujejo probleme, konfliktne situacije in delovne naloge intra- in interdisciplinarno;
- so usposobljeni za timsko reševanje problemov;
- znajo organizirati in voditi strokovne skupine;
- so sposobni (samo)evalvacije in (samo)ocenjevanja ter kritičnega in celostnega razmišljanja;
- samostojno poiščejo, interpretirajo in uporabljajo nove vire znanja na strokovnih in znanstvenih področjih.

Predmetnospecifične kompetence, ki jih diplomanti pridobijo s programom:

- sposobnost povezovanja filozofskih spoznanj s spoznanj naravoslovnih, družboslovnih in humanističnih ved;
- sposobnost za refleksijo in analizo temeljnih konceptov na področju naravoslovnih, družboslovnih in humanističnih ved;
- zmožnost primerjalne analize in refleksije na področjih filozofije, humanistike, pedagoških ved itn.;
- zmožnost branja, razumevanja in komentiranja temeljnih filozofskih besedil;
- veščine soočanja z logičnimi in argumentacijskimi napakami ter z epistemološkimi ovirami v vsakdanjem življenju in na področju znanosti,
- zmožnost ovrednotenja epistemološkega dometa besedil;
- poznavanje in razumevanje temeljnih konceptov zgodovine filozofije in sodobnih filozofij;
- zmožnost kritičnega mišljenja na področju zgodovine filozofije in sodobnih filozofij;
- zmožnost primerjalne analize in kritičnega ovrednotenja različnih filozofij ter veščine poučevanja različnosti;
- zmožnost uporabe filozofskega znanja in temeljnih konceptov v praksi;
- zmožnost poučevanja filozofskih, zlasti pa spoznavnoteoretskih in etičnih vsebin na različnih ravneh izobraževanja;
- zmožnost uporabe filozofske didaktike v pedagoški praksi in v vsakdanjem življenju;
- presoja znanja z vidika temeljnih vrednot, etičnih, pedagoških idr. načel;

- zmožnost aktivnega soočanja z modnimi trendi, ideološkimi in drugimi pritiski na področjih filozofije, humanistike, pedagoških ved itn.

3. Pogoji za vpis in merila za izbiro ob omejitvi vpisa

Predvideno število razpisanih mest študentov je 30.

V magistrski dvopredmetni pedagoški študijski program 2. stopnje Filozofija se lahko vpiše, kdor je končal:

1. prvostopenjski univerzitetni študijski program filozofije;
2. univerzitetni študijski program 1. stopnje z drugih strokovnih področij, če je kandidat pred vpisom opravil študijske obveznosti, ki so bistvene za nadaljevanje študija na drugi stopnji; te obveznosti se določijo glede na različnost strokovnega področja in obsegajo od 10 do največ 60 kreditnih točk iz nabora temeljnih predmetov;
3. študijski program za pridobitev visoke strokovne izobrazbe, sprejet od 1.1.1994 do 11.6.2004, če je kandidat pred vpisom opravil študijske obveznosti, ki so bistvene za študij na drugi stopnji; te obveznosti se določijo glede na različnost strokovnega področja in obsegajo do 10 do 60 kreditnih točk iz nabora temeljnih predmetov.

Vsaka prošnja se obravnava individualno, individualno se določita tudi obseg in vsebina dodatnih študijskih obveznosti iz temeljnih predmetov, bistvenih za študij na drugi stopnji. Nabor temeljnih predmetov je naslednji:

Ontologija (5KT), Vstop v estetiko (5KT), Etika (5KT), Antična filozofija 1 (3KT), Antična filozofija 2 (4KT), Novoveška filozofija (5KT), Fenomenologije (5KT) ali Hermenevtika (5KT), Logika in argumentacija (5KT), Osnove analitične filozofije (5KT), Filozofija narave (5KT), Socialna filozofija (5KT), Nemška klasična filozofija (5KT), Strukturalizem in psihoanaliza (3KT).

Obveznosti določi tudi drugi oddelek, ki izvaja dvodisciplinarni program.

V skladu s 121. členom statuta Univerze v Ljubljani pogoje za vpis na študij za pridobitev izobrazbe izpolnjuje tudi, kdor je končal enakovredno izobraževanje v tujini. Postopek vodi pooblaščen oseba Univerze v Ljubljani, vsebinsko pa o priznavanju v tujini pridobljene izobrazbe odloča senat članice oziroma univerze skladno s 77. oz. 47. členom Statuta UL.

Če bo sprejet sklep o omejitvi vpisa, bodo kandidati izbrani po naslednjih merilih:

- povprečne ocene na prvostopenjskem študiju ali študiju za pridobitev visoke strokovne izobrazbe (po nebolonjskem programu) (60%);
- ocene zaključne seminarske naloge ali diplomske naloge na prvi stopnji ali diplomskega dela pri študiju za pridobitev visoke strokovne izobrazbe (po nebolonjskem programu) (30%);
- bibliografija, izkazana pridobljena znanja v praksi ali ocena diplomskega izpita (po nebolonjskem programu) (10%).

4. Merila za priznavanje znanja in spretnosti, pridobljenih pred vpisom v program

Določila o priznavanju znanj in spretnosti, pridobljenih pred vpisom v študijski program, se smiselno upoštevajo tudi pri priznavanju znanj in spretnosti, pridobljenih med študijem, v kolikor je v obliki učnega sporazuma to dogovorjeno vnaprej. Kandidatom in kandidatkam se tako priznavajo tudi znanja, usposobljenosti in zmožnosti, ki jih je kandidat/ka pridobil/a pred vpisom v različnih oblikah formalnega in neformalnega izobraževanja in ki po vsebini in zahtevnosti v celoti ali deloma ustrezajo splošnim oziroma predmetnospecifičnim kompetencam, določenim z drugostopenjskim magistrskim pedagoškim dvopredmetnim študijskim programom. Postopek priznavanja neformalno pridobljenega znanja in spretnosti je v celoti usklajen s Pravilnikom o postopku in merilih za priznavanje neformalno pridobljenega znanja in spretnosti, sprejetem 29. maja 2007 na Senatu Univerze v Ljubljani. Študentje oz. študentke znanja, pridobljena v različnih oblikah formalnega in neformalnega izobraževanja ter izkustvenega učenja (portfolijo, projekti, objave avtorskih del ipd.), izkažejo s spričevali in drugimi listinami, iz katerih je razvidna vsebina in obseg vloženega dela študenta. Vloga za priznavanje neformalno pridobljenega znanja in spretnosti mora vsebovati: spričevala, druge listine (različni dokumenti, ki jih izda delodajalec in dokazujejo izkušnje, potrdila o udeležbi na seminarjih in usposabljanjih ipd.), portfolijo, v katerem kandidat pripravi svojo biografijo s podatki o izobrazbi, o zaposlitvah ter drugih izkušnjah in znanjih, ki jih je pridobil v preteklosti, druga dokazila (izdelki, storitve, objave in druga avtorska dela kandidatov; projekti, izumi, patenti ipd). Priznana znanja, usposobljenosti oz. zmožnosti se lahko upoštevajo kot opravljene študijske obveznosti znotraj vseh delov študijskega programa. Iz njih pa morata biti jasno razvidna tako vsebina kot obseg vloženega dela študenta, da se lahko znanja ovrednotijo s kreditnimi točkami. Na podlagi individualnih dokumentiranih vlog študentov oz. študentk odloča o priznavanju in vrednotenju tako pridobljenih znanj, usposobljenosti in zmožnosti Filozofska fakulteta na predlog posameznih oddelkov. Ob tem upošteva Pravilnik o

postopku in merilih za priznavanje neformalno pridobljenega znanja in spretnosti, sprejet 29. maja 2007 na Senatu Univerze v Ljubljani, druge določbe statuta Univerze v Ljubljani ter Pravila Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani.

5. Pogoji za napredovanje po programu

Pogoji za napredovanje po študijskem programu so usklajeni s 151. členom statuta Univerze v Ljubljani. Za napredovanje v višji letnik študijskega programa mora študent opraviti študijske obveznosti v tolikšnem obsegu, da doseže 90 odstotkov KT, predpisanih s predmetnikom (54 od 60 KT) za posamezni letnik.

V primeru izjemnih okoliščin (določenih v Statutu UL, 153. člen), pa se lahko na podlagi rešene prošnje vpišejo v višji letnik tudi tisti študentje, ki so opravili 85 odstotkov obveznosti (torej dosegli 51 KT). O tem vpisu odloča Odbor za študentska vprašanja in usmerjanje, pri čemer lahko oddelek poda posvetovalno mnenje. Manjkajoče obveznosti morajo biti opravljene do vpisa v naslednji, višji letnik.

V skladu s 152. členom Statuta Univerze v Ljubljani ima študent oz. študentka, ki ni opravil oz. opravila vseh študijskih obveznosti za vpis v višji letnik, določenih s študijskim programom, možnost, da v času študija enkrat ponavlja letnik, če izpolnjuje s študijskim programom določene pogoje za ponavljanje. Pogoj za ponavljanje letnika v okviru predlaganega študijskega programa so opravljene študijske obveznosti v skupnem obsegu 15 KT (25% skupnega števila KT).

Pogoji za podaljševanje statusa študenta so določeni z 238. členom, pogoji za mirovanje statusa študenta pa z 240. členom Statuta Univerze v Ljubljani.

V kolikor študent/-ka izbere katerikoli dvopredmetni študijski program druge stopnje na Filozofski fakulteti v povezavi z dvopredmetnim študijskim programom **Pedagogika ali Andragogika**, ne vpisuje predmetov skupnega dela pedagoškega modula (t.j. Psihologija za učitelje, Pedagogika – teorija vzgoje in andragogika, Didaktika, Opazovalna praksa, Obvezni izbirni predmet, v skupnem obsegu 12 KT). Študent tako v celoti vpiše 60 KT dvopredmetnega pedagoškega programa Pedagogika oz. Andragogika, v drugem dvopredmetnem pedagoškem programu pa manjkajoče kreditne točke v obsegu 12 KT študentu/-tki ponudi na izbiro oddelek, ki ta program izvaja, in sicer v 1. in 2. semestru 1. letnika. Oddelek študentu/-ki v izbor ponudi predmete iz nabora obvezno izbirnih pedagoških predmetov (Raziskovanje učnega procesa, Humanistika in

družboslovje ali Slovenščina za učitelje), izbirnih pedagoških predmetov pedagoškega modula, izbirnih in obvezno-izbirnih strokovnih predmetov ter zunanjih splošnih predmetov, če so vključeni v ponudbo izbirnih predmetov na FF.

6. Pogoji za dokončanje študija

Za dokončanje študijskega programa mora študent oz. študentka na obeh dvopredmetnih programih uspešno zaključiti pedagoško prakso in zagovarjati magistrsko delo ter opraviti še vse druge študijske obveznosti, kot jih določa drugostopenjski magistrski pedagoški dvopredmetni študijski program, v skupnem obsegu 120 KT.

7. Prehodih med študijskimi programi

Prehodi so možni med študijskimi programi iste stopnje, torej 2. stopnje.

Prehodi so možni med študijskimi programi:

- ki ob zaključku študija zagotavljajo pridobitev primerljivih kompetenc;
- med katerimi se lahko po kriterijih za priznavanje prizna vsaj polovica obveznosti po Evropskem prenosnem kreditnem sistemu iz prvega študijskega programa, ki se nanašajo na obvezne predmete drugega študijskega programa.

Študent oz. študentka se lahko vključi v višji letnik drugega študijskega programa, če mu je v postopku priznavanja zaradi prehoda priznanih vsaj toliko in tiste kreditne točke, ki so pogoj za vpis v višji letnik javnoveljavnega študijskega programa.

Za prehod med programi se ne šteje vpis v začetni letnik študijskega programa.

Pri prehodih se lahko priznavajo:

- primerljive študijske obveznosti, ki jih je študent/-tka opravil/-a v prvem študijskem programu;
- neformalno pridobljena primerljiva znanja.

Predhodno pridobljena znanja študent/-tka izkazuje z ustreznimi dokumenti.

V skladu s 5. členom Meril za prehode med študijskimi programi lahko študenti prehajajo tudi iz univerzitetnih (nebolonjskih) študijskih programov, sprejetih pred 11. 6. 2004, na bolonjske študijske programe, pri čemer je prehod mogoč:

- le med študijskimi programi istih disciplin in
- če od kandidatovega zadnjega vpisa na univerzitetni študijski program, s katerega prehaja, nista minili več kot 2 leti, vendar pa najkasneje do konca študijskega leta 2015/2016.

O izpolnjevanju pogojev za prehod in priznavanju obveznosti, na podlagi individualne prošnje kandidata/-tke in dokazil o opravljenih obveznostih, odloča pristojni organ fakultete na predlog oddelka po postopku, ki je določen v Statutu UL.

V primeru, da ima študent/-tka opravljene obveznosti na tuji visokošolski instituciji, vloži vlogo za priznanje v tujini opravljenega izobraževanja na predpisanem obrazcu v skladu z Zakonom o vrednotenju in priznavanju izobraževanja in veljavnim pravilnikom. Vlogi priloži predpisane dokumente.

8. Načini ocenjevanja

Izpitni režim poteka v skladu s Statutom Univerze v Ljubljani in Pravilnikom o izpitnem redu Filozofske fakultete v Ljubljani. Oblike preverjanja znanja so: ustni in pisni izpiti, seminarske naloge, seminarski referati in preskusi znanja, ki jih predpisuje diplomski red.

Načini ocenjevanja oziroma načini preverjanja znanja so določeni za vsak predmet posebej v učnih načrtih.

Ocenjevalna lestvica

- 10 - (odlično: izjemni rezultati z zanemarljivimi napakami),
- 9 - (prav dobro: nadpovprečno znanje, vendar z nekaj napakami),
- 8 - (prav dobro: solidni rezultati),
- 7 - (dobro: dobro znanje, vendar z večjimi napakami),
- 6 - (zadostno: znanje ustreza minimalnim kriterijem),
- 5 - 1 - (nezadostno: znanje ne ustreza minimalnim kriterijem).

9. Predmetnik študijskega programa

Predmetnik drugostopenjskega magistrskega pedagoškega dvopredmetnega študijskega programa *Filozofija* je zasnovan tako, da se učne enote razvrščajo v štiri stebre: obvezni skupni predmeti, obvezni strokovni predmeti, strokovni izbirni predmeti in splošno izbirni predmeti.

Vsaka učna enota je ovrednotena s številom kreditnih točk, ki jih študent osvoji, ko opravi študijske obveznosti, predpisane s predmetnikom in posameznimi učnimi načrti. Število kreditnih točk je odvisno od obremenitve študenta oziroma študentke pri posameznem predmetu, izražene v številu ur.

Predmetnik študijskega programa je sestavljen tako, da se učne enote razvrščajo v štiri stebre: obvezni skupni predmeti, obvezni strokovni predmeti, izbirni strokovni predmeti in izbirni predmeti. Vsaka učna enota je ovrednotena s številom kreditnih točk, ki jih študent pridobi, ko opravi vse študijske obveznosti, predpisane s predmetnikom in posameznimi učnimi načrti. Število kreditnih točk je odvisno od obremenitve študenta pri posameznem predmetu, izraženih v številu ur.

Obvezni skupni predmeti (O-SK):

1. Psihologija za učitelje
2. Obča didaktika
3. Pedagogika – teorija vzgoje in andragogika
4. Opazovalna praksa (pri psihologiji/ pri obči didaktiki/ pri pedagogiki in andragogiki)

Obvezni strokovni predmeti (O-ST):

5. Didaktika filozofskih praks
6. Didaktika filozofije in etike
7. Pedagoška praksa
8. Magistrsko delo**
9. Grška etika
10. Filozofija utopistike
11. Bioetika
12. Osnove spoznavne teorije in filozofije znanosti

Strokovni izbirni predmeti (I-ST):

13. Teorije zavesti
14. Platon in platonizem
15. Sodobne etike
16. Kulturna hermenevtika
17. Kaj je razsvetljenstvo?
18. Ženske študije in filozofija

Obvezni izbirni predmeti skupnega dela pedagoškega modula

Študentka in študent izbereta enega od sledečih predmetov:

19. Slovenščina za učitelje

20. Raziskovanje učnega procesa

21. Humanistika in družboslovje

Preglednica 6a : Poimenska razdelitev učnih enot po letnikih in semestrih ter njihova razdelitev po predavanjih (P) seminarjih (S), vajah (V), drugih kontaktnih urah (D) ter po vseh kontaktnih urah (Σ), in njihovo ovrednotenje s številom kreditnih točk (KT) ter s številom ur študijskih obveznosti (ŠO) študentk in študentov

1. semester										
Zap. št.	Učna enota	Nosilec	Kontaktne ure					Sam. delo študenta	Ure skupaj	ECTS
			Pred.	Sem.	Vaje		Druge obl. š.			
1.	Skupni del pedagoškega modula		45	15	15			105	180	6
2.	Grška etika	Kalan	15	15				60	90	3
3.	Filozofija utopistike	Toth	15	15				60	90	3
4.	Strokovni izbirni predmet 1		15	15				60	90	3
SKUPAJ			90	60	15			285	450	15
DELEŽ			20%	13%	3%			64%	100%	

2. semester										
Zap. št.	Učna enota	Nosilec	Kontaktne ure					Sam. delo študenta	Ure skupaj	ECTS
			Pred.	Sem.	Vaje		Druge obl. š.			
1.	Skupni del pedagoškega modula		30	40				110	180	6
2.	Bioetika	Pribac	15		45			90	150	5
3.	Didaktika filozofskih praks	Šimenc	30	15				75	120	4
SKUPAJ			75	55	45			275	450	15
DELEŽ			17%	12%	10%			61%	100%	

3. semester										
Zap. št.	Učna enota	Nosilec	Kontaktne ure					Sam.	Ure	ECTS

. št.			Pred.	Sem.	Vaje		Druge obl. š.	delo študent a	skupaj	
1.	Osnove spoznavne teorije in filozofije znanosti	Ule	15	15	15			75	120	4
2.	Didaktika filozofije in etike	Šimenc	45	30	15			150	240	8
3.	Strokovni izbirni predmet 2		15		15			60	90	3
SKUPAJ			60	45	30		15	300	450	15
DELEŽ			13%	10%	7%			70%	100%	

4. semester										
Zap. št.	Učna enota	Nosilec	Kontaktne ure				Druge obl. š.	Sam. delo študenta	Ure skupaj	ECTS
			Pred.	Sem.	Vaje					
1.	Pedagoška praksa - filozofija	Šimenc					30	150	180	6
2.	Magistrsko delo						30	240	270	9
SKUPAJ			15	15			45	375	450	15
DELEŽ			3%	3%			9%	85%	100%	

Izbirni predmeti									
Za p. št.	Predmet	Nosilec	Kontaktne ure				Sam. delo študenta	Ure skupaj	ECTS
			Pred.	Sem.	Vaje	Druga obl. š.			
1	Ženske študije in filozofija	Eva Bahovec	15	15			60	90	3
2	Kaj je razsvetljenje?	Zdravko Kobe, I. Pribac, E. Bahovec	15	15			60	90	3
3	Kulturna hermenevtika	Dean Komel	15	15			60	90	3
4	Teorije zavesti	Olga Markič	15	15			60	90	3
5	Sodobni problemi etike	Borut Ošljaj	15	15			60	90	3
6	Platon in platonizem	Franci Zore	15	15			60	90	3

Skupni del pedagoškega modula

Skupni del pedagoškega modula (na vsakega od obeh dvopredmetnih študijskih programov odpade 50 % vsebin pedagoškega modula)										
1. semester										
Za. št.	Učna enota	Nosilec	Kontaktne ure				Sa. delo študenta	Ure skupaj	ECTS	
			Pre d.	Sem .	Vaje	Kliničn e vaje				Druge obl. š.
1	Psihologija za učitelje	red. prof. dr. Cirila Peklaj, izr. prof. dr. Melita Puklek Levpušček	30	-	15	-	-	75	120	4
2	Pedagogika	red. prof. dr. Robi Kroflič	30	15	-	-	-	45	90	3
3	Didaktika	doc. dr. Damijan Štefanc	30	15	15	-	-	90	150	5
SKUPAJ			90	30	30	-	-	210	360	12

Skupni del pedagoškega modula (na vsakega od obeh dvopredmetnih študijskih programov odpade 50 % vsebin pedagoškega modula)

2. semester

Za. št.	Učna enota	Nosilec	Kontaktne ure					Sam. delo študenta	Ure skupaj	ECTS
			Pre d.	Sem .	Vaje	Klinič. vaje	Druge obl. š.			
1	Psihologija za učitelje	red. prof. dr. Cirila Peklaj, izr. prof. dr. Melita Puklek Levpušček	15	30	-	-	-	45	90	3
2	Andragogika	doc. dr. Monika Govekar Okoliš	15	15	-	-	-	60	90	3
3	Opazovalna praksa *		-	-	15	-	-	45	60	2
4	Obvezni izbirni predmet **		30	30	-	-	-	60	120	4
SKUPAJ			60	75	15	-	-	210	360	12

10. Kratka predstavitev posameznih predmetov

Predstavitev skupnih pedagoških predmetov

Psihologija za učitelje (7 KT)

Pomen psihološke izobrazbe za učitelja. Metode in tehnike proučevanja učnega procesa in spoznavanja učencev. Razvoj; zorenje in učenje. Nevrofiziološke osnove učenja. Zakonitosti in teorije psihičnega razvoja (psihoanalitične, kognitivne teorije in teorije socialnega razvoja). Dejavniki razvoja. Faze psihičnega razvoja. Tempo, individualne razlike, norme razvoja. Govorni in jezikovni razvoj. Adolescenca. Oblike učenja (učenje s pogojevanjem, učenje spretnosti, besedno učenje, učenje multiplega razlikovanja, učenje pojmov, učenje pravil, principov in zakonitosti, učenje kot reševanje problemov). Pogoji uspešnega učenja. Spodbujanje ustvarjalnosti učencev. Učenje z opazovanjem, izkustveno učenje, celostno učenje. Proces učenja. Struktura spomina. Pomnjenje in pozabljanje (teorije in dejavniki pomnjenja in pozabljanja). Transfer učenja. Metaučenje. Dejavniki šolskega učenja. Fiziološki dejavniki učenja (fiziološke spremembe v adolescenci, zdravje, utrujenost). Psihološki dejavniki učenja (sposobnosti, spoznavni in učni stili, spoznavna struktura, strategije in pristopi k učenju, učna motivacija, osebnostno-čustveni dejavniki, socializacija). Fizikalni in socialni dejavniki učenja. Sodobna tehnologija in učenje. Individualne razlike med učenci. Učenci s posebnimi potrebami. Psihološki vidiki diferenciacije in individualizacije pouka. Struktura in dinamika malih skupin. Komunikacija in vodenje razreda. Razredna in šolska klima. Konstruktivno reševanje medosebnih konfliktov. Reševanje disciplinskih problemov v šoli. Učiteljeva osebnost. Čustvena inteligentnost. Oblikovanje stališč in vrednot. Psihološke osnove moralnega razvoja in vzgoje. Psihološki vidiki preverjanja in ocenjevanja. Načini in oblike preverjanja in ocenjevanja znanja. Metrična in motivacijska funkcija ocenjevanja. Konstrukcija testov znanja.

Didaktika (5 KT)

I. UVOD V DIDAKTIKO, TEMELJNI POJMI IN KONCEPTI

1. predmet proučevanja didaktike, opredelitev didaktike kot znanstvene discipline
2. razmerje med splošno in posebno didaktiko; didaktika in metodika
3. izobraževanje: opredelitev pojma, razmerje med vednostjo in znanjem, izobraževanjem in vzgajanjem, splošnim in poklicnim / strokovnim izobraževanjem
4. problem razmerja med učenjem in poučevanjem
5. pouk: opredelitev, značilnosti, funkcije in vidiki pouka

II. STRUKTURNI DEJAVNIKI POUKA

6. učitelj: vloga učitelja, polje delovanja, formalne izobrazbene zahteve
7. aktivna vloga učenca pri pouku
8. komunikacija in interakcija pri pouku (med učiteljem in učenci, med učenci)
9. učna vsebina (znanstvenost učne vsebine, sestavine, funkcija, pomen didaktične transformacije in redukcije) in učni cilji (izobraževalni, vzgojni cilji; globalni, etapni, operativni cilji; kritika operativizacije)

III. NAČRTOVANJE, ARTIKULACIJA IN EVALVACIJA POUKA

10. didaktične etape (faze) učnega procesa
11. učne oblike in učne metode; učna sredstva; strategije pouka
12. strategije učnega načrtovanja: učno-vsebinsko, učno-ciljno, razvojno-procesno načrtovanje
13. učna priprava: globalna priprava; letna priprava na ravni šole; učiteljeva letna priprava; etapna priprava; priprava didaktične enote
14. opredelitev didaktičnih načel; temeljne značilnosti in dileme
15. Opredelitev kurikularne evalvacije. Značilnosti in funkcije, modeli in oblike evalvacije.

Pedagogika (3 KT)

Opredelitev osnovnih pojmov: Pedagogika kot znanost, teorija (filozofija), umetnost in ideologija ter kot aplikativna in sintezna veda. Vzgoja kot intencionalni dejavnik kulture in odnos do socializacije,

manipulacije in indoktrinacije. Šola kot družbena institucija. Šola in ideologija. Šola kot ideološki aparat države in pojav "prikritega kurikulumu." Potencialni ideološki dejavniki v šoli: dejavniki: izobraževalni predmeti, vzgojni predmeti, metode poučevanja, učitelj, razredna-šolska skupnost, kultura šole, obrobni organizacijski okviri. Sistemski ukrepi za zmanjševanje ideoloških pritiskov na javno šolo (pravica do ustanavljanja zasebnih šol, laičnost in avtonomnost javne šole). Etično-strokovna odgovornost učitelja za zmanjševanje ideologije. Vzgojne dimenzije šolskega programa: Dualizem vloge šole v sodobni družbi - vzgojni in izobraževalni vidik. Pravni in pedagoški vidik zahteve po oblikovanju vzgojnega koncepta javne šole. Minimalni in maksimalni koncept vzgoje (med preventivno disciplino in odgovorno sintezo vzgoje in izobraževanja). Modeli šolske socializacije (vzgoje): direktni, indirektni in kombinirani. Šola kot organizacija z jasno postavljenimi pravili in šola kot skupnost. Sodobna načela oblikovanja šolske skupnosti: pravičnost, solidarnost, inkluzivnost. Etični modeli šolske socializacije: deontološka nasproti diskurzivni etiki, etika pravičnosti, etika skrbi, komunitarijanska etika vrednot. Vzgoja v javni šoli med etičnimi in pravnimi okvirji. Upoštevanje temeljnih človekovih pravic in psiholoških pravice otroka v institucionalni vzgoji. Teoretski in praktični problemi moralne vzgoje: Razvoj moralnosti med heteronomijo in avtonomijo. Osnovne naloge moralne vzgoje: razvoj socialne kognicije in afektivne sfere osebnosti. Identifikacija kot medij moralne vzgoje. Osnovna načela razvoja moralnega razsojanja. Vzgojni pomen razvoja empatije. Paradoksnost fenomena avtoritete v moderni. Pedagoški eros.

Andragogika (3 KT)

Opredelevanje andragogike kot znanosti in njenih temeljnih pojmov:

Pojem odraslosti in življenjska obdobja. Ciljne skupine odraslih. Učenje/izobraževanje odraslih in razlike v učenju/izobraževanju odraslih od učenja/izobraževanja otrok in mladine. Vrste izobraževanja odraslih.

Ovire, motivi in motivacija za izobraževanje odraslih. Vzgoja in vrste vzgoje ter prevzgoja odraslih.

Socializacija odraslih. Teorija permanentnega izobraževanja ter vseživljenjsko učenje in izobraževanje odraslih. Izobraževanje odraslih kot potreba družbe, institucij (šol, ljudskih univerz, podjetij, idr.) in potreba posameznika: Vpliv družbenih sprememb na izobraževanje odraslih. Knowles, Kidd (znanje za preživetje).

Institucionalno izobraževanje odraslih. Tough (učni projekti, samostojno izobraževanje odraslih), Titmus idr.. Pomen andragoškega dela in različnih vlog andragoškega sodelavca (vodja, organizator, mentor, animator, svetovalac, inštruktor...).

Opazovalna praksa (2KT)

Opazovalna praksa pri psihologiji za učitelje

Študenti izbirajo opazovalno prakso pri enem od skupnih pedagoško psiholoških predmetov (psihologija za učitelje, pedagogika, didaktika, andragogika). Praksa se izvaja pod vodstvom visokošolskega učitelja/sodelavca in mentorja na partnerskih šolah. Visokošolski učitelj/sodelavec bo koordiniral prakso, pripravljal gradivo in skupaj z mentorjem na šoli ocenjeval uspešnost opravljene prakse. Cilji: izdelava akcijske raziskave povezane z določenim problemom v razredu (npr. odnosov, komunikacije, vodenja razreda, interakcije v razredu, motivacije...), opazovanje in ugotavljanje individualnih razlik med učenci v načinu učenja, učnih stilih, strategijah, pomoč učencem pri načrtovanju učnih aktivnosti, opazovanje in delo z učenci s posebnimi potrebami (se seznanijo z izdelavo individualiziranih učnih načrtov, s timskim delom pri obravnavi otrok s posebnimi potrebami, vključijo se v individualno pomoč pri delu z učenci v razredu, vključevanje v delo z nadarjenimi učenci, z vlogo učitelja pri odkrivanju, sodelujejo pri delu z nadarjenimi v razredu, sodelovanje in pomoč učitelju pri izvajanju pouka, spoznajo različne strokovne službe na šoli, njihovo vlogo pri delu šole in pri delu z učenci, spoznajo različne načine in oblike spremljanja napredka učencev, dajanja povratne informacije učencem, staršem).

Opazovalna praksa pri didaktiki

Vsebina prakse zajema zlasti spoznavanje organizacije dela v vzgojno-izobraževalni ustanovi in spremljanje poteka učnega procesa pri izbranem učnem predmetu (ali dveh). Študent bo v času opravljanja prakse dobil osnovni vpogled v delo ustanove kot celote in v potek dela pri izbranem učnem predmetu. Opravi bo pogovor z vsaj dvema strokovnima delavcema, predvidoma z učiteljem-mentorjem in z enim predstavnikom vodstva šole (ravnatelj, pomočnik ravnatelja, šolski svetovalni delavec). Natančnejšo vsebino prakse in razpored opravljanja posameznih nalog oblikuje študent skupaj z učiteljem-mentorjem

pred začetkom prakse. Opazovalna praksa vsebuje 9 pedagoških ur opazovanja pouka pri izbranem učnem predmetu ter 1 pedagoško uro, namenjeno pogovoru o delovanju šolske institucije s predstavnikom vodstva šole.

Opazovalna praksa pri pedagogiki

Študenti se seznanijo z: uporabo in izvajanjem različnih načinov opazovanja in raziskovanja pedagoškega procesa (npr. uporabo različnih metod in tehnik za zbiranje podatkov, analiziranje, vrednotenje in spreminjanje učenja in poučevanja), izvajanjem različnih pedagoških pristopov in razvijajo učiteljske kompetence, upoštevanjem učnih in drugih posebnosti učencev pri pouku, pedagoško dokumentacijo (vodenjem dokumentacije), s pravilniki in drugimi predpisi, ki urejajo delo na šoli, izvajanjem timskega dela na šoli npr. sodelovanje pri skupnem načrtovanju, organizaciji in vrednotenju posebnih oblik dela (npr. individualnih učnih programov...), sodelovanje na študijskih skupinah, sodelovanje s šolsko svetovalno službo, z vodstvom šole..., z lastnimi pedagoškimi implicitnimi teorijami in jih po potrebi korigirajo ter preizkušajo sebe v vlogi učitelja (pomoč učitelju pri izvajanju pouka).

Opazovalna praksa pri andragogiki

Praksa se izvaja pod vodstvom visokošolskega učitelja/sodelavca in mentorja na partnerskih šolah oz. drugih institucijah, kjer se izvaja izobraževanje odraslih. Visokošolski učitelj/sodelavec bo koordiniral prakso, pripravil gradivo in skupaj z mentorjem na šoli (oz. drugi instituciji) ocenjeval uspešnost opravljene prakse. Glede na možen razpoložljiv čas in v dogovoru mentorja na instituciji s študentom, naj bi se izhajalo izmed naštetih vsebin: Spremljanje andragoškega dela in ustrezne komunikacije mentorja in vseh zaposlenih v instituciji (upoštevanje andragoških načel, vrst, oblik, metod, pogojev, tehnik dela z odraslimi ter potek izvajanja in vrednotenja izobraževanja in dela z odraslimi). Sodelovanje in pridobivanje praktičnih izkušenj pri načrtovanju, vodenju in izvajanju izobraževanja odraslih na instituciji, šoli (odraslih za dokončanje določenega formalnega ali neformalnega izobraževalnega programa, izobraževanja učiteljev, idr.). Hospitacije, sodelovanje in pridobitev praktičnih izkušenj pri organiziranju in vodenju andragoških oblik dela z odraslimi glede na njihove potrebe (vodenje sestankov, delavnic, študijskih krožkov, krajših izobraževalnih programov, vodenju diskusij in pri tem vključevanje odraslih v podporo in spodbujanje pridobivanja znanja) in se pri tem seznanijo z načini in oblikami vrednotenja izobraževanja/dela z odraslimi (učitelji in učenci). Praktične izkušnje z opazovanjem, spremljanjem in sodelovanjem z mentorjem oz. sodelavci institucije pri vodenju, pripravi projektov, raznih prireditvah in koordiniranju institucije s širšim družbenim okoljem (posamezniki, institucijo, lokalno skupnostjo, idr.). Spoznavanje konkretnih situacij, različnih vlog andragoga in andragoškega sodelavca (izobraževalec, mentor, svetovalac, animator, »prodajalec« izobraževalnih programov, tutor v izobraževanju na daljavo, idr.) ter spoznavanje delovnih procesov znotraj institucije. Pridobitev znanja o pomenu, možnostih in oblikah stalnega osebnega izobraževanja in spodbujanja lastnega profesionalnega razvoja ter vseživljenjskega učenja in izobraževanja. Uporaba izobraževalne biografije v praksi.

Slovenščina za učitelje (4 KT)

- Vloga in položaj slovenščine v šoli
- Slovenščina kot jezik pedagoške komunikacije, socialna in funkcijska zvrstnost
- Odnosni govor; vljudnost in pragmatična jasnost kot merili izbire izraznih sredstev za oblikovanje odnosov v razredu
- Spoznavni govor: razmerje med trditvami in ponazarjalnim gradivom; opisovanje, pripovedovanje, razlaganje, utemeljevanje; izražanje logičnih razmerij z jezikovnimi sredstvi
- Sporazumevanje – jezik – besedilo
- Učiteljeva priprava na govorno nastopanje v razredu; prednosti in pomanjkljivosti slušnega prenosnika; pravorečje in retorika; načela praktične stilistike
- Vodenje pogovora in sodelovanje v pogovorih, oblikovanje in zastavljanje vprašanj različnih tipov in zahtevnosti
- Branje in pisanje uradovnih besedil (npr. dopisovanje z ministrstvom, starši)
- Značilnosti znanstvenega in poljudnoznanstvenega besedila

- Pisanje strokovnega besedila
- Jezikovni priročniki, korpusi in drugi elektronski viri ter njihova uporaba
- Strategije dejavnega poslušanja
- Bralne učne strategije
- Usmerjanje učencev pri pripravi na govorno nastopanje in sodelovanje v pogovoru
 - Usmerjanje učencev pri pisanju strokovnega besedila

Humanistika in družboslovje (4 KT)

Sociologija:

Predmet postavlja temelje za razumevanje družbe in družbenega, saj študente in študentke seznanja z najpomembnejšimi teoretskimi preseki v zgodovini sociološke misli in z aktualnimi družbenimi problemi in vprašanji. Študentke in študenti se bodo pri tem predmetu seznanili z najbolj vplivnimi sociološkimi pristopi pri obravnavanju posameznih družbenih pojavov in procesov. Poleg tega se bodo tematizirala vprašanja odnosa posameznik – družba; vloga in položaj posameznika v različnih vsakdanjih praksah (s posebnim poudarkom na otroštvu in mladostništvu) ter v različnih družbenih institucijah (s posebnim poudarkom na šoli in družini). Predavanja bodo vključevala tudi analizo osrednjih tem kot so: družbene (ne)enakosti, socialne izključenosti, revščina in socialna politika, s katerimi se srečuje tako posameznik kot tudi družba.

Filozofija:

Vsebina vključuje pregledno predstavitev raznih smeri, področij itn. sodobne filozofije ter filozofskih osnov humanistike in družboslovja, hkrati pa je usmerjena v vsakdanje življenje in vzgojno-izobraževalni proces.

Študentje se seznanijo z osnovnimi pojmi in pojmovnimi konteksti ter razpravami o kulturi, etiki, vzgoji itn. v okvirih eksistencializma, hermenevtike, strukturalizma, post-strukturalizma, psihoanalize, razprav o razsvetljenstvu, postmoderni itn.

Filozofski pojmi, pojmovni konteksti itn. so v nadaljevanju umeščeni tako v razmerje do znanosti, umetnosti, religij itn. kot v razmerje do vsakdanjega življenja in vzgojno-izobraževalnih praks.

Poleg osnovnega seznanjanja s filozofskimi pojmi in pojmovnimi konteksti raznih tradicij je delo usmerjeno v povezovanje in primerjalno ovrednotenje različnih pristopov ter spoznavanje in oblikovanje etičnih razsežnosti itn. Poudarek je dan sprotnemu seznanjanju z nastajajočimi filozofskimi konceptcijami, humanističnimi refleksijami in etičnimi razsežnosti življenja v sodobni kulturi.

Raziskovanje učnega procesa (4 KT)

Poučevanje temelječe na raziskovanju učenju in pouka. Etična vprašanja pri raziskovanju v šoli oz. pri delu z ljudmi. Zakon o varstvu osebnih podatkov.

Teoretične osnove merjenja v družboslovju (merjenje v širšem in ožjem smislu, merjenje v prirodnih in družbenih vedah, indirektno in direktno merjenje, merske lestvice, introspekcija, interpretacija obnašanja, napake merjenja in ocenjevanja)

Načrtovanje raziskave: oblikovanje raziskovalnega vprašanja, proučevanje obstoječe literature (iskanje po različnih baza podatkov), priprava raziskovalne strategije in raziskovalnega načrta, izbira ustrezne raziskovalne metode, zbiranje podatkov, analiza rezultatov, interpretacija ugotovitev.

Raziskovalne metode: opisne, korelacijske, eksperimentalne. Akcijsko raziskovanje. Opisne metode. Opazovanje: naključno, sistematično (kategorije, lestvice, kodiranje), opazovanje z udeležbo. Beleženje opazovanj (zapiski, avdio, video posnetki). Primeri opazovanja pri pouku.

Eksperimenti. Značilnosti. Spremenljivke. Vrste eksperimentov (z različnimi skupinami, z eno skupino). Kvaziekperimenti. Vzorčenje. Eksperimenti v šoli. Etnografsko raziskovanje. Raziskovalec kot nosilec sprememb - akcijsko raziskovanje. Značilnosti. Koraki v akcijskem raziskovanju.

Tehnike za zbiranje podatkov. Primarni in sekundarni viri informacij. Kvalitativne tehnike: intervjuji, dnevniki, analiza govora, analiza vizualnih podatkov, analiza delovanja skupin, analiza vsebine. Kvantitativne tehnike: vprašalniki, ankete, ocenjevalne lestvice, preizkusi, testi, lestvice stališč, sociometrični postopki. Uporaba pri načrtovanju pouka, izvajanju učnega procesa, vrednotenju učnega procesa. Analiza in predstavitev kvalitativnih in kvantitativnih rezultatov. Temeljne metode za opis podatkov in temeljne metode zaključevanja. Obdelava podatkov s programskim paketom SPSS. Interpretacija in uporaba rezultatov za spreminjanje lastne prakse. Pravila in načela pisnega komuniciranja in poročanja.

Obvezni strokovni predmeti

Grška etika

Nosilec in izvajalec: red .prof. dr. Valentin Kalan (3 KT)

Predmet podaja celovit pogled na grško etiko v njenem zgodovinskem razvoju. K etiki spada tudi moralna teorija, ki dojame kontingentnost človekovega bivanja. Glavne teme:

1. Pojem etike: vrline, vrednote, dobro življenje.
2. Aristokratska morala: Homer. Vrednostni sistem grškega polisa in sofistična teorija vzgoje. Posameznik in družba. Odkritje družbenih vezi v grškem pesništvu.
3. Sokrat in nastanek etične teorije. Sokratov intelektualizem. Etika sokratskih šol: hedonizem kirenaikov, kiniki.
4. Platon: etika kot znanost o dobrem in zlem. Etika kot skrb za dušo. Določljivost vrline; ideja dobrega in ideja lepega; ugodje in umnost. Platonovi etični dialogi
5. Aristotelova etika: dobro kot cilj, sreča, delovanje; značaji, čustva, dejanja; delovanje in odločanje; нравstvene in razumske vrline; praktični um in phronesis. Etika in politika.
6. Helenistična etika: Epikurova šola - ugodje in ataraksija; stoiška etika: apatija, dobro in vrednote, svoboda in usoda.
7. Etika, dietetika in medicinska antropologija – Galen. Etika, retorika, vzgoja (paideia).
8. Plotinova etika: Vrlina kot razpoloženje duše; etika in povratek k Enemu. Novoplatonizem in Avguštinova etika.
9. Aktualnost grške etične teorije.

Grška etika ima še danes praktično vrednost, ker napravi vidno oblikovanje vrednot, oblikuje orientacijo za ocenjevanje sodobnih vrednostnih perspektiv, oblikuje pozornost za dobro drugega. ter prispeva k vzpostavljanju filozofije kot vidika oblikovanja človeka.

Filozofija utopistike

Nosilec in izvajalec: red .prof. dr. Cvetka Toth (3 KT)

Predmet izhaja iz utopične naravnosti človekovega mišljenja, ki ne sprejema nobenega dokončnega in gotovega utemeljevanja biti in bivajočega, še manj sklicevanje na nekakšno nespremenljivo, neovrgljivo absolutno podlago, bodisi v podobi philosophia prima ali philosophia ultima. Poudarek je na nekongruentnosti (neujemanju in neskladnosti) zavesti z bivajočim v katerem se sicer nahaja in utopično pomeni protisvet kot tostranski svet. Aktualnost utopije in utopičnega mišljenja kot anticipirajoče zavesti je dana že z ontologijo človeka samega, kljub najnovejši deklarirani postutopični dobi. Predavanja strogo ločujejo zmožnost za utopijo od identifikacije zgolj in samo s politiko in ideologijo in tem kar je metafizično (nadsvetno, čezsvetno, onstransko). Evropski humanizem kot utopični projekt, vse od renesanse do danes, še vedno dokazuje nemožnost konca utopije, v bistvu utopija sploh omogoča humanistiko in v marsičem

kulturo. Humanizem korenini v utopiji in predavanja posebej izpostavljajo vez med ontologijo in ontologijo človeka, tj. antropologijo ter etiko in estetiko. Presežnostna, utopična in emancipacijska naravnost dojemanja v času globalizacije in svetovnega etosa je celo zahteva sodobne kulture in procesa izobraževanja.

Osnove spoznavne teorije in filozofije znanosti

Nosilec in izvajalec: red. prof. dr. Andrej Ule (4 KT)

Predmet združuje osnove spoznavne teorije in filozofije znanosti. Študente v prvem delu uvaja v kritično analizo možnosti, meja, objektivne vrednosti in veljavnosti spoznanja, seznanja jih z oblikami, izvori, načini in predmeti spoznanja z različnimi ravni spoznanja (empirijska, pojmovno-teorijska raven), z analizo prepričanj in znanja, z vlogo subjekta v spoznavnem procesu ter z osnovnimi spoznavnoteorijskimi problemi in teorijskimi usmeritvami. Ta spoznanja bodo podlaga za razumevanje značilnosti znanstvenega spoznanja v odnosu do drugih oblik spoznanja, za poznavanje osnovnih gradnikov in metod znanstvenega spoznanja, struktur znanstvenih razlag/razumevanj, hipotez in teorij, odnosa znanstvenih teorij do sveta ter vrednotnih in normativnih vidikov znanstvenega spoznanja. Ta spoznanja so podlaga za kritično soočenje pozitivističnih in empirističnih pristopov k razumevanju znanosti in alternativnih koncepcij znanosti (konstrukcionizem, feministična epistemologija, kulturne študije znanosti, postmoderne koncepcije znanosti).

Bioetika

Nosilec in izvajalec: doc. dr. Igor Pribac, asist. dr. Luka Omladič (5 KT)

Bioetika je poddisciplina etike, ki preučuje etična vprašanja glede ravnanj, ki zadevajo življenje in smrt ter zdravje moralnih pacientov, tj. vseh bitij, do katerih imamo dolžnosti. Poudarek je na vprašanih praktične etike.

- *Bioetika kot praktična etika*: etika in metafizika; razlikovanje med teoretično in praktično etiko; vrste moralnih sodb in moralne dileme; pristopi v bioetiki (načelni pristop, absolutno pravilo, konsekvencialistični pristop, pristop etike skrbi, odločanje od primera do primera).

- *Odločitve o življenju in smrti*: zdravniške odločitve ob koncu življenja; hudo pohabljeni novorojenci, možganska smrt in trajno vegetativno stanje; prostovoljna evtanazija, samomor in samomor ob pomoči zdravnika.

- *Pred in ob rojstvu*: osebstvo; splav; konflikt mati–otrok; populacijska vprašanja, oploditev z biomedicinsko pomočjo; predrojstno odčitavanje genoma.

- *Nova genetika*: genska terapija, ustvarjanje in patentiranje novih oblik življenja; kloniranje in evgenična prizadevanja.

- *Vprašanja razdelilne pravičnosti*: mikroalokacija (odločanje med pacienti) in makroalokacija virov (razdelitev zdravstvenega proračuna); pravica do zdravstvenega varstva.

- *Donacija organov*: krvodajalstvo in presaditve organov; kupoprodaja delov telesa.

- *Vprašanje nečloveških bitij*: historiat klasičnih filozofskih premislekov statusa živali in človeka; opredelitev moralnega pacienta; specizem kot ideologija, analogna rasizmu in seksizmu; argument iz mejnih primerov in druge kritike specizma;

- *Bioetične in etično-politične teorije*: utilitarizem, liberalizem, libertarizem, multikulturalizem.

Didaktika filozofskih praks

Nosilec in izvajalec: doc. dr. Marjan Šimenc (4 KT)

Predmet posreduje vedenje o temeljnih značilnostih posredovanja filozofije, s poudarkom na raznolikosti posredovanj in rabi filozofije in filozofske refleksije na različnih ravneh, pa tudi o filozofiji vzgoje kot temeljni refleksiji procesa edukacije. Pri tem študenti povezujejo zgodovinsko razvita teoretična znanja in filozofsko refleksijo s sodobnimi oblikami filozofskih praks in rabe filozofije. Didaktika filozofskih praks vključuje poznavanje prevladujočih konceptov filozofije in njihovo teoretsko ozadje, analizo odnosa med pojmovanjem filozofije in filozofsko prakso (posredovanje filozofije, filozofija kot način življenja); refleksijo oblik poučevanja filozofije, učnih mesta filozofije po svetu, predvsem pa podrobnejšo seznanjanje z različnimi oblikami filozofske prakse, ki so se razvile v sodobnosti (»doing philosophy«, filozofija z otroki, sokratski dialog, filozofsko svetovanje, filozofija za menedžerje, itd.), njihovo vrednotenje in dosegi praktične rabe.

Didaktika filozofije in etike

Nosilec in izvajalec: doc. dr. Marjan Šimenc (8 KT)

Pri predmetu študenti spoznajo temeljne didaktične in metodične značilnosti posredovanja filozofije in etike, s poudarkom na pouku filozofije v gimnazijah. Pri tem študenti povezujejo teoretična znanja in filozofsko refleksijo s praktičnim pedagoškim delom v osnovni in srednji šoli, se navajajo na načrtovanje, spremljanje, preverjanje in vrednotenje pouka filozofije in filozofske refleksije ter razvijajo svoj odnos do praktičnega posredovanja filozofije. Študenti tako spoznajo zgodovinski razvoj in prevladujoče koncepte poučevanja filozofije (zgodovinsko in problemski pristop, problematizacija, konceptualizacija in argumentacija kot jedro pouka filozofije) in njihovo teoretsko ozadje; znajo analizirati odnos med pojmovanjem filozofije in njenim poučevanjem; znajo samostojno razmišljati o ciljih in vsebinah poučevanja filozofije v srednji in osnovni šoli; poznajo oblike poučevanja filozofije, etike in kritičnega mišljenja; učna mesta filozofije po svetu ter različne oblike filozofske prakse; poznajo teorijo didaktike filozofije, cilje in metode sodobnega posredovanja filozofije in znajo o njih samostojno razmišljati. S tem predmet bistveno prispeva k usposobljenosti za samostojno vodenje pouka filozofije.

Pedagoška praksa

Nosilec in izvajalec: doc. dr. Marjan Šimenc (6 KT)

Pedagoška praksa pri filozofiji navaja na sistematično opazovanje pouka filozofije in drugih humanističnih predmetov v osnovnih in srednjih šolah, prispeva k povezovanju teoretičnega znanja s praktičnim pedagoškim delom, navaja na načrtovanje, spremljanje, izvajanje in vrednotenje rednega pouka filozofije in izvenšolskih dejavnosti ter razvijajo odgovornost do pedagoškega dela.

Izbirni strokovni predmeti

Sodobni problemi etike

Nosilec in izvajalec: izr. prof. Borut Ošljaj (3 KT)

Predmet *Sodobni problemi etike* posreduje sistematični in kritični vpogled v tiste koncepte sodobne etike ter njihove zgodovinske, filozofske ter splošno svetovnonazorske predpostavke, ki pomenijo transformacijo in pomensko kot tudi problemsko razširitev njenih tradicionalnih tem.

Izhodišče predavanj predstavlja celostni premislek kriznega statusa etike in morale v 20. in v začetku 21. stoletja na osnovi upoštevanja njegovih ontoloških, antropoloških, družbenih in etičnih predpostavk. Kratkemu prikazu temeljnih etičnih usmeritev in metodoloških konceptov v 20. stoletju bo sledila predstavitev in kritična nadgradnja etičnih teorij narave, življenja oz. bivajočega, ki celotno tradicijo etike postavljajo pred nove izzive, predvsem pa na nove ontološke in antropološke temelje. Če slednje dosledno mislimo do konca, potem se etika življenja oz. bio-etika izteka v univerzalno etično teorijo, ki v enotnem problemskem in metodološkem polju povezuje doslej ločene etične koncepte človeka in njegovih medosebnih oz. družbenih odnosov na eni ter življenja oz. celote bivajočega na drugi strani. Prav to pa je skupno oz. osrednje strukturno-problemsko ozadje opisanega predmeta.

Teorije zavesti

Nosilec in izvajalec: izr. prof. dr. Olga Markič (3 KT)

Slušatelji se seznanijo s sodobnimi raziskovanji zavesti. Najprej sta predstavljeni dve temeljni predteoretski intuiciji, to sta vzročna in fenomenalna. Nato spoznajo različne opredelitve zavesti (npr. funkcionalna zavest, fenomenalna zavest, samozavedanje) in teorije (npr. Dennettov model, teorije višjega reda, reprezentacijske teorije). Vpelje se Chalmersovo razlikovanje med "lahkimi" in "težkim" vprašanjem zavesti in analizira argumente iz takšnosti in filozofskih zombijev. Predstavljena so raziskovanja nevroloških korelatov zavesti in vprašanja o možnostih umetne zavesti strojev ter razlikovanje med prvoosebim in tretjeosebim pristopom do raziskovanja zavestnih duševnih procesov - vprašanje o "razlagalni vrzeli" in možnostih za njeno premostitev. Filozofska analiza in refleksija temeljnih epistemoloških izhodišč raziskovanja zavestnih procesov predstavlja osnovo za povezovanje raziskovanj v nevroznanosti, psihologiji in umetni inteligenci.

Kulturna hermenevtika

Nosilec in izvajalec: red. prof. dr. Dean Komel (3 KT)

Predmet »Kulturna hermenevtika« obravnava problematiko filozofskega razumevanja kulture. Na tej podlagi naj bi spodbudil kritično refleksijo o humanističnem vedenju, o vrednosti kulture v času globalizma ter razvijanje (inter)kulturnega sporazumevanja, kar so ključni elementi za uspešno pedagoško delo diplomantov in diplomantk humanističnih in družboslovnih študijev. Uvodoma so predstavljeni zgodovinski in sodobni vidik pojmovanja kulture v razmerju do filozofije.

Filozofsko pojmovanje kulture je nadalje obravnavano v razmerju do religije, umetnosti, znanosti in politike. Posebna pozornost je namenjena specifičnosti humanističnih ved, koliko najdejo svoj aplikativni smisel v kulturi. K temu se priključuje obravnava vpliva informacijskih tehnologij na kulturo v njenem družbenem in ustvarjalnem pomenu. Razumevanje kulture v družbenem kontekstu je danes povezano predvsem s široko problematiko interkulturalnosti, ki terja filozofsko refleksijo pojmovnja identitet in različnosti. K temu se pridružujejo tudi elementi pop kulture, ki predstavlja prevladujoči način kulturnega posredovanja danes. Naposled je obravnavan še smisel ustvarjalnosti, ki se izmika kulturni inštituciji in kaže na njene meje.

Kaj je razsvetljenstvo?

Nosilec in izvajalec: izr. prof. dr. Zdravko Kobe, doc. dr. Igor Pribac, red. prof. dr. Eva D. Bahovec (3 KT)

Cilj predmeta je skozi pregled historičnega loka od Kanta in Hegla do Foucaulta in Derridaja predstaviti razsvetljenstvo kot držo kritičnega mišljenja, ki nenehno preizprašuje svoje lastne

predpostavke, razbija samoumevnosti in nazadnje terja subjektivni angažma. Vsebina: Splošne poteze razsvetljenstva kot historičnega in intelektualnega gibanja; Kantov in Mendelssohnov odgovor na vprašanje »Kaj je razsvetljenje?«; Fichtejeva opredelitev naloge učenjaka. Razsvetljenje kot emancipacijska drža mišljenja, ki se vpiše v sodobnost in terja subjektivni osebni zastavek. Historične figure kritične drže (Marx, Nietzsche, Freud) in njihove teorije (teorija ideologije oziroma fetišizma, pojem nezavednega). Njihov vpliv v nekaterih delih filozofije XX. stoletja: kritična teorija družbe (Adorno, Horkheimer, Marcuse) in (post)strukturalizem (Althusser, Foucault, Derrida). Razmerje med filozofijo in oblastjo; drža kritičnega intelektualca. Samovpis filozofije v aktualnost in analiza izbranih sodobnih primerov.

Ženske študije in filozofija

Nosilec in izvajalec: red. prof. dr. Eva D. Bahovec (3 KT)

Predmet seznanjanja s temeljnimi pojmi in teorijami na področju ženskih študij, študij spola, kulturnih študij, postkolonialnih študij, feminizma in psihoanalize, feminizma in filozofije, feministične estetike, okoljske etike itn. Pri tem je problematika umeščena v širši zgodovinski kontekst ter v okvire sodobnih razprav v filozofiji, humanistiki, družboslovju in naravoslovju. Posebej pomembna je senzibilizacija za probleme spolne diskriminacije in druge oblike diskriminacije. Specifične kompetence predmeta vključujejo orientiranje v mišljenju in v najbolj razširjenih sodobnih družboslovnih in humanističnih razpravah in nasploh v javnem in vsakdanjem življenju.

Platon in platonizem

Nosilec in izvajalec: red. prof. dr. Franci Zore (3 KT)

Predmet posreduje temelje Platonove filozofije, ki upravičeno velja za rojstno mesto filozofije in v določenem smislu lahko velja vsa nadaljnja filozofija za dialog s Platonom. Za njeno razumevanje je potrebno poznati kontekst njenega nastanka, osrednje mesto pa je vprašanje razumevanja Platonovih spisov. Na to se navezujejo neposredni in posredni vplivi Platona vse do današnjih filozofij. Študent pozna po eni strani zgodovinsko razsežnost platonske hermenevtike (pristašev in kritikov), ki sega od njegovih neposrednih učencev do današnjega časa. Po drugi strani pa je sposoben odgovoriti na vprašanje, kako razumeti Platona danes tako z vidika branja njegovih besedil kot z vidika sodobnih interpretacij.